NORAKSTS
Lieta Nr. A 42671707
A 4210-08/21

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2008.gada 10.septembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese I.Petrovska,

piedaloties pieteicēja biedrības „Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra/ Latvijas autoru apvienība" pilnvarotajam pārstāvim *I.B.*,
atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Konkurences padomes pilnvarotajai pārstāvei Marikai Gruntei- Bukai,

atklātā tiesas sēdē 2008.gada 22.augustā Rīgā, Antonijas ielā 6, izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc biedrības „Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas autoru apvienība" pieteikuma par Konkurences padomes 2007.gada 31.oktobra lēmuma Nr.145 (protokols Nr.61, 4§) atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvajā rajona tiesā 2007.gada 30.novembrī saņemts biedrības „Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas autoru apvienība" (turpmāk – pieteicējs) pieteikums (reģistrācijas Nr.17395) par Konkurences padomes (turpmāk – atbildētājs) 2007.gada 31.oktobra lēmuma Nr.145 (protokols Nr.61, 4§) (turpmāk – Lēmums) atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu.

Administratīvās rajona tiesas tiesnese 2007.gada 5.decembrī pieņēma lēmumu par pieteikuma pieņemšanu un administratīvās lietas ierosināšanu.

[2] No lietas materiāliem secināms, ka:

[2.1] 2007.gada 4.oktobrī pieteicējs vērsās pie atbildētāja ar iesniegumu par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un iespējamu aizliegtās vienošanās esamību biedrības „Latvijas Raidorganizāciju asociācija" (turpmāk - Raidorganizāciju asociācija) biedru darbībās.

[2.2] Atbildētājs, izskatot pieteicēja iesniegumu, ar Lēmumu nolēma neierosināt lietu par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1. un 4.punkta un 13.panta 1. un 4.punkta pārkāpumu Raidorganizāciju asociācijas darbībās.

[3] Uzskatot atbildētāja Lēmumu par nepamatotu, pieteicējs iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Savā pieteikumā pieteicējs nepiekrīt Lēmumam sekojošu motīvu dēļ.

[3.1] Pieteicējs norāda, ka Lēmumā atbildētājs konstatē, ka pieteicējs un Raidorganizāciju asociācija nav uzskatāmi par konkurentiem.

No šāda konstatējuma un fakta, ka katra atsevišķā raidorganizācija ir neatkarīga komercsabiedrība, tiek izdarīts secinājums, ka Raidorganizāciju asociācijas biedri atsevišķi vai kopā neatrodas dominējošā stāvoklī.

Šādu secinājumu pieteicējs uzskata par pareizu. Raidorganizāciju asociācija pati, lietas Nr.2454/06/0519 ietvaros ir sniegusi informāciju par to, cik liels ir tās biedru īpatsvars kopējā raidorganizāciju tirgū, un tas atbilst Konkurences likuma 1.panta pirmās daļas nosacījumiem.

Lēmums nesatur nevienu argumentu, kāpēc netiek ņemts vērā šis arguments. Tāpat netiek ņemts vērā pieteicēja minētais arguments, ka atlīdzību par savu muzikālo darbu raidīšanu ēterā autori var saņemt tikai no raidorganizācijām, sekojoši raidorganizācijas ir vienīgie pieteicēja pārstāvēto autoru tiesību izmantotāji attiecībā uz darbu raidīšanu ēterā. Tādējādi pilnībā netiek ņemti vērā pieteicēja argumenti, par to, kāpēc Raidorganizāciju asociācija un tās biedri uzskatāmi par dominējošā stāvoklī esošiem tirgus dalībniekiem konkrētajā tirgus sektorā, proti:

a) raidorganizācijas, kuras ir vertikāli pakārtoti tirgus dalībnieki attiecībā pret tiesību īpašniekiem, un kuru kopējā ekonomiskā vara ir vairākkārtīgi lielāka par autoru ekonomiskajām iespējām, ir apvienojušās savas ekonomiskās varas izmantošanai, lai piespiestu tiesību īpašniekus pieņemt nesamērīgi mazu autoratlīdzību par muzikālo darbu izmantošanu, raidot tos ēterā;

b) raidorganizāciju ekonomiskā vara tirgus specifikas dēļ (autora mantisko tiesību izmantošana neprasa nekādu tiešu rīcību no tiesību īpašnieka un faktiski pastāv iespēja izmantot autoru muzikālos darbus bez licences līguma noslēgšanas) ir ievērojami lielāka kā analoģiskos gadījumos, kad runa ir par preci kā kustamu mantu, nevis tiesību izlietošanu;

c) raidorganizāciju dominējošais stāvoklis pastāv un tiek ļaunprātīgi izmantots tikai vienā konkrētā jomā, proti, attiecībā uz licences saņemšanu autoru muzikālo darbu izmantošanai raidīšanai ēterā, un tas nekādi neietekmē citas jomas, kurās Raidorganizāciju asociācijas biedri var turpināt brīvi konkurēt.

Pieteicējs norāda, ka no nepamatotā secinājuma, ka Raidorganizāciju asociācijas biedri neatrodas dominējošā stāvoklī attiecībā pret pieteicēju, atbildētājs secīgi izdara nākamo kļūdaino secinājumu, proti, ka Raidorganizāciju asociācijas un tās biedru darbībās nav saskatāma dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, nevērtējot nevienu pieteicējas argumentu, kas liecina par pretējo.

[3.2] Lēmumā norādīts, ka atbildētājam nav pamata uzskatīt, ka raidorganizācijas savu interešu pārstāvību ir realizējušas aizliegtā veidā, no kā tālāk tiek secināts, ka karteļa vienošanās raidorganizāciju starpā ne tikai nepastāv, bet arī nav iespējama.

Šie atbildētāja secinājumi Lēmumā nekādi netiek argumentēti. Pieteicējs savā iesniegumā norādīja pietiekošu pazīmju kopumu, kas liecina par aizliegtās vienošanās esamību, tai skaitā saskaņotu darbību un pašu aizliegtās vienošanās dalībnieku rakstiskās vēstules, kuru saturs tieši liecina par aizliegtās vienošanās esamību.

Pieteicēja iesniegumā tāpat ir skaidri norādītas Raidorganizāciju asociācijas un tās biedru darbības, kuras liecina par faktisku aizliegtās vienošanās pastāvēšanu. Pieteicējas norādīto faktu un apstākļu kopums pats par sevi jau varētu būt pietiekošs, lai konstatētu aizliegtās vienošanās esamību, tomēr Lēmumā nav argumentācijas kāpēc norādītie fakti un apstākļi nav ņemami vērā.

Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkts nosaka, ka par aizliegtu vienošanos atzīstama tirgus dalībnieku vienošanās, kuras mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, tai skaitā tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem.

[3.3] Pieteicējs norāda, ka savā iesniegumā atbildētājam norādījis, ka raidorganizācijas, kuras ir vertikāli pakārtoti tirgus dalībnieki, attiecībā pret tiesību īpašniekiem, un kuru kopējā ekonomiskā vara ir vairākkārtīgi lielāka par autoru ekonomiskajām iespējām, ir apvienojušās savas ekonomiskās varas izmantošanai, lai piespiestu tiesību īpašniekus pieņemt nesamērīgi mazu autoratlīdzību par muzikālo darbu izmantošanu, raidot tos ēterā.

Situācijā, kad vienai darījuma pusei (pieteicējs, kurš pārstāv muzikālo darbu autorus attiecībā uz viņu darbu raidīšanu ēterā) otra darījuma puse (raidorganizācijas, kuras ir vienīgie autoru tiesības uz muzikālo darbu raidīšanu ēterā izmantotājas) vienojoties savā starpā un izmantojot savu tirgus varu, uzspiež nepamatoti zemu atlīdzību par tiesību izmantošanu, ir tieši konstatējama aizliegtās vienošanās pastāvēšana.

Atbildētājs uzsver, ka Raidorganizāciju asociācijā ietilpstošo raidorganizāciju darbības nesatur Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pazīmes, taču šādu secinājumu var izdarīt tikai, ja šīs darbības tiktu veiktas, nesaskaņojot tās savā starpā. Konkrētajā gadījumā atbildētājs nav ņēmis vērā nevienu no pieteicējas minētajiem lietas apstākļiem un pierādījumiem, kuri liecina, ka visas Raidorganizāciju asociācijas un tās biedru darbības tiek saskaņotas un to mērķis ir, izmantojot Raidorganizāciju asociācijas biedru ekonomisko varu, panākt iespējami zemāku autoratlīdzības apmēra par autoru muzikālo darbu raidīšanu ēterā noteikšanu, proti, ir notikusi vienošanās par nepamatoti zemas cenas uzspiešanu.

[3.4] Pieteicējs uzskata, ka atbildētājs ir formāli izvērtējis pieteicēja iesniegumā minētos faktus, par ko liecina Lēmuma konstatējošajā daļā norādītais, ka mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījumu Latvijā saskaņā ar Autortiesību likuma 63.panta sesto daļu var veikt tikai viena mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija.

Šāds atbildētāja uzskats ir tiešā pretrunā ar Autortiesību likuma 63.panta sesto daļu, kura nosaka, ka mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījumu attiecībā uz šī panta piektajā daļā noteikto autortiesību un blakustiesību objektu izmantošanu vienlaikus veikt tikai viena mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija.

Autortiesību likuma 63.panta piektajā daļā ir uzskaitīti vairāki tiesību veidi, kuru ir administrējami tikai kolektīvi, taču tiesības uz raidīšanu ēterā šajā uzskaitījumā nav minētas. Šai kļūdai nav būtiskas nozīmes konkrētās lietas ietvaros, taču šāds atbildētāja pilnīgi nepamatots secinājums tikai liecina par to, cik formāli veikts iesnieguma izvērtējums.

[3.5] Tādējādi pieteicējs uzskata, ka atbildētājs pieļāvis vairākas būtiskas kļūdas Lēmuma konstatējošajā daļā, kā rezultātā, pieņemot lēmumu, ir izdarīti nepareizi secinājumi, kā arī vispār nav vērtējis daļu no pieteicēja iesniegumā minētajiem argumentiem un pieņemtajā Lēmumā nav norādījis, kāpēc ņemami vērā atbildētāja argumenti, nevis pieteicēja argumenti, kā rezultātā pieņemto Lēmumu nevar uzskatīt par pamatotu un tas neatbilst Administratīvā procesa likuma 67.panta otrās daļas 4.punktam;

Atbildētājs savā Lēmumā nevērtē pieteicēja iesniegumā minētos argumentus un faktus kopsakarā, bet ņem vērā tikai atsevišķus argumentus un faktus, kā rezultātā Lēmuma pieņemšanā netiek izvērtēts pieteicēja iesniegums pēc būtības un pieņemtais Lēmums ir formāls. Pie šādiem apstākļiem situācijā, kad atbildētājam ir izvēles iespējas administratīvā akta pieņemšanā, proti, ierosināt vai neierosināt iespējamā pārkāpuma izpētes lietu, atbildētājs nav ņēmis vērā lietderības apsvērumus atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmās daļas 1. un 2.punktam.

Atbilstoši lietas apstākļiem un saskaņā ar Administratīvā procesa 65.panta otro un trešo daļu atbildētājam pastāvēja izvēles iespējas - izdot administratīvo aktu par iespējamā pārkāpuma izpētes lietas ierosināšanu vai izpētes lietas neierosināšanu, taču atbildētājs neņēma vērā lietderības apsvērumus leģitīma mērķa sasniegšanai, bet izvēlējās formālu pieeju un neierosināja pārbaudes lietu.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2008.gada 3.janvārī saņemti atbildētāja rakstveida paskaidrojumi. Savos rakstveida paskaidrojumos tiesai atbildētājs pilnībā neatzīst pieteikumu un pamato to ar šādiem argumentiem.

[4.1] Atbildētājs norāda, ka saņemot iesniegumu par iespējamu Konkurences likuma normu pārkāpumu, vispirms vērtē konkrēto tirgus dalībnieku darbību, kura ir iesnieguma objekts, konkurenci regulējošo normatīvo aktu un Latvijas un Eiropas tiesu praksē iedibināto principu kontekstā.

Atkarībā no tā, vai šajā konkrētajā darbībā ir vai nav saskatāmas Konkurences likuma normu pārkāpuma pazīmes, un vai šī darbība vērtējama minētā likuma kontekstā, atbildētājs saskaņā ar Konkurences likuma 8.pantu pieņem lēmumu par lietas ierosināšanu vai neierosināšanu.

Pieteicēja sūdzības būtība ir faktā, ka Raidorganizāciju asociācijas biedri (raidorganizācijas) ir iespējams vienojušies nepirkt licenci par pieteicēja pārstāvēto autoru muzikālo darbu izmantošanu ēterā, vai uzspiest pieteicējam zemāku cenu, nekā tas ir noteicis par sevis pārstāvēto autoru darbu izmantošanu.

Izvērtējot pieteicēja sniegto informāciju, norādītos faktus un argumentus, atbildētājs secināja, ka konkrētā Raidorganizāciju asociācija un tās dalībnieku darbība, par kuru sūdzas pieteicējs, pēc būtības un mērķa nav vērtējama Konkurences likuma ietvaros, kas arī tika norādīts Lēmumā.

[4.2] Ņemot vērā minēto, tā kā raidorganizāciju darbība konkrētās lietas ietvaros pēc būtības nav vērtējama Konkurences likuma ietvaros, tad nav arī būtiski kāds ir raidorganizāciju, kā tirgus dalībnieku statuss tirgū, proti, vai tās atrodas dominējošā stāvoklī, vai nē. Turklāt atrašanās dominējošā stāvoklī nav aizliegta, tikai šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta.

Kā atbildētājs konstatēja, un kā to pamatoti un saprotami izklāsta arī pats pieteicējs sava iesniegumā starp konkrēto preci, proti, tiesībām raidīt muzikālos darbus un jebkuru citu preci vai pakalpojumu pastāv būtiskas atšķirības, kas saistītas

ar to, ka atšķirībā no parastām precēm un pakalpojumiem, autoru muzikālos darbus ir iespējams izmantot arī bez licences saņemšanas.

Darbu izmantotājs, t.i. raidorganizācija, darbu fiksācijām materiālā formā var piekļūt arī bez licences saņemšanas, savukārt muzikālā darba raidīšanai ēterā nav nepieciešamas nekādas praktiskas darbības no tiesību īpašnieku puses, tikai licences līguma noslēgšana. Līdz ar to tiesību lietošanai bez licences līguma noslēgšanas īpašnieks nevar pretoties citādi, kā tikai prasības kārtībā vēršoties tiesā.

Minētais norāda uz to, ka raidorganizāciju savstarpējo konkurenci nekādā veidā neietekmē fakts, ka ir vai nav licence par autoru muzikālo darbu izmantošanu ēterā. Raidorganizāciju savstarpējā konkurence tieši veidojas no tā, cik pieprasītas ir to veidotās programmas no skatītāju vai klausītāju puses (ko apliecina reitingi), kas, savukārt ietekmē reklāmdevēju izvēli.

Tādējādi, ja raidorganizāciju darbība ir vērsta uz tāda mērķa sasniegšanu, kas nekādā veidā nevar ietekmēt konkurenci, tad šāda darbība nav vērtējama Konkurences likuma ietvaros.

[4.3] Pieteicēja pārstāvēto autoru muzikālo darbu izmantošana bez licences ir pretrunā ar Autortiesību likumā ietvertajām prasībām. Atbildētājs uzskata, ka konkrētās lietas ietvaros Konkurences likuma nav tas tiesiskais līdzeklis, kas izmantojams izveidojušās situācijas atrisināšanai, tajā skaitā attiecībā uz līgumslēdzēju un vienoties par līgumā ietveramās atlīdzības lielumu.

Saskaņā ar Autortiesību likuma 41.panta trešo daļu atlīdzības lielumu licences līgumā strīda gadījumā nosaka tiesa pēc saviem ieskatiem. Arī pats pieteicējs apliecina, ka šis strīdus risināšanas veids tiek izmantots arī praksē. Tādējādi Raidorganizāciju asociācijai un tās biedriem faktiski arī nav iespējams darboties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no pieteicēja, ņemot vērā to, ka mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma tirgū, pieteicējs faktiski atrodas monopolstāvoklī un ir darījuma obligātais partneris, kas vienlaicīgi norāda uz to, ka Raidorganizāciju asociācijas biedri ne atsevišķi, ne kopā nevar atrasties dominējošā stāvoklī attiecībā pret pieteicēju konkrētās lietas ietvaros.

Izveidojušos situāciju varētu risināt arī likumdevējs, piemēram, nosakot, ka raidorganizācijai netiek piešķita/pagarināta tās darbības licence, ja nav iegūta licence no pieteicēja par tās pārstāvēto autoru muzikālo darbu izmantošanu ēterā.

[4.4] Saskaņā ar Autortiesību likuma 41.panta trešo daļu atlīdzības lielumu licences līgumā strīda gadījumā nosaka tiesa pēc saviem ieskatiem.

Tādējādi ne mērķa sasniegšana, ne seku iestāšanās iespējamība (atlīdzības lieluma fiksēšana) nav atkarīga no raidorganizāciju gribas. Turklāt faktiskie apstākļi apstiprina, ka pieteicējs raidorganizācijām piemēro vienādus tarifus, ja mūzikas daudzums programmā un citi nosacījumi, no kuriem atkarīgs autoratlīdzības tarifa apmērs, šīm raidorganizācijām ir vienādi. Tādējādi nav iespējama konkurence raidorganizāciju starpā par labākiem (izdevīgākiem) licences līguma nosacījumiem, kas norāda arī uz karteļa veidošanās neiespējamību šajā gadījumā.

[4.5] Atbildētājs norāda, ka tirgus dalībnieku apvienība, tāpat kā atsevišķs tirgus dalībnieks, saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 9.punktu un 1 .pantu ir Konkurences likuma subjekts, tātad, arī uz Raidorganizāciju asociāciju, kā tirgus dalībnieku apvienību, tāpat kā individuāli tās biedriem, attiecas Konkurences likuma normas, tajā skaitā aizliegumi veikt noteiktas darbības, kuras saskaņā ar šo likumu uzskatāmas par konkurenci kropļojošām.

Tirgus dalībnieku apvienība (biedrības, asociācijas, u.c. apvienību formas) ir specifisks tirgus dalībnieks tā iemesla dēļ, ka tajā apvienojušies vairāki neatkarīgi tirgus dalībnieki (parasti vienā nozarē strādājoši) kādu konkrētu, kopēju mērķu, interešu realizācijai. Ja šādā veidā apvienojušies konkurējoši tirgus dalībnieki, tad, protams, nav izslēgts risks, ka tie, izmantojot apvienības statusu koordinē tādu informāciju vai darbību, kuras apmaiņa un saskaņošana nav pieļaujama saskaņā ar Konkurences likuma 11.pantu, kurā noteikts, ka ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā. Vienošanās tirgus dalībnieku starpā, kuras mērķis vai sekas nav konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā nav aizliegta.

Ņemot vērā Raidorganizāciju asociācijas statūtos noteikto, biedrības mērķi, cita starpā, ir nodrošināt autora tiesību un visas sabiedrības interešu līdzsvara ievērošanu autordarbu izmantošanā raidorganizāciju programmās; kopīga autordaba izmantošanas tarifu izstrāde.

No konkrētās lietas materiāliem secināms, ka Raidorganizāciju asociācijas biedri sadarbības realizēšanai ar pieteicēju (lai sasniegtu vienu no biedri (statūtos noteiktajiem biedrības darbības pamatmērķiem) izvēlas vienotu pieeju un pārstāvības kārtību (ko apliecina identiska satura vēstules, ko atsevišķas raidorganizācijas sūtījušas pieteicējam, kā arī vienota nostāja un vienots pārstāvis tiesu strīdos).

Ņemot vērā minēto, un Lēmumā konstatēto, konkrētās lietas ietvaros nav pamata secināt, ka Raidorganizāciju asociācijas biedru darbībās saskatāmas Konkurences likuma 11.pantā paredzētā pārkāpuma pazīmes.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja pilnvarotais pārstāvis pieteikumu uzturēja pamatojoties uz pieteikumā minētajiem argumentiem.

Tiesas sēdē atbildētāja pilnvarotā pārstāve pieteikumu neatzina pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausoties pieteicēja un atbildētāja pilnvaroto pārstāvju paskaidrojumus un izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopumā, secina, ka pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu nav pamatots un ir noraidāms. Savukārt pārsūdzēto Lēmumu tiesa atzīst par tiesisku, lietas faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem atbilstošu.

[7] Administratīvā procesa likuma 103.pantā noteikts tiesas pienākums, izskatot administratīvo lietu, pārbaudīt iestādes izdota administratīvā akta tiesiskumu un lietderības apsvērumus iestādes rīcības brīvības ietvaros.

Administratīvā akta tiesiskums tiek vērtēts, pārbaudot, vai iestāde, to izdodot, rīkojusies saskaņā ar materiālajām un procesuālajām normām.

Lietderības apsvērumi tiek vērtēti, pārbaudot, vai administratīvais akts izdots pamatoti un vai tas pārlieku neierobežo personas intereses, samērojot tās ar sabiedrības interešu aizsardzību.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 249.pantu tiesa taisa spriedumu par pieteicēja norādīto pieteikuma priekšmetu, nepārsniedzot prasījuma robežas.

Pieteicējs savā pieteikumā ir lūdzis tiesu atcelt atbildētāja Lēmumu un uzlikt par pienākumu atbildētājam izdot jaunu administratīvo aktu.

Tiesa konstatē, ka pieteicējs savā pieteikumā ir ietvēris prasījumu par pārsūdzētā administratīvā akta atcelšanu, nevis atzīšanu par spēkā neesošu, kas ir atšķirīgs prasījuma priekšmets. Tomēr, atzīstot administratīvo aktu par spēkā neesošu, tiesa nepārkāps prasījuma robežas, jo:

1) gan pārbaudot spēkā esamību, gan atcelšanas nepieciešamību, tiesai ir jāpārbauda pārsūdzētā administratīvā akta tiesiskums, tātad pārbaudes priekšmets ir identisks;

2) nav iespējams atcelt spēkā neesošu administratīvo aktu;

3) pieteicējam uz pieteikuma iesniegšanas vai lietas izskatīšanas sākuma brīdi var nebūt skaidrs administratīvā akta tiesiskuma novērtējums, tiesas spriedums par to nav paredzams, tāpēc arī precīzā prasījuma noformulēšana ir apgrūtināta; lai šā iemesla dēļ pieteicējs caur nepareiza pieteikuma iesniegšanu nezaudētu savas tiesības uz tiesisku administratīvo aktu, tiesai ir jābūt iespējai pārbaudīt administratīvā akta tiesiskumu un izdarīt pareizus secinājumus par to, t.i., atzīstot administratīvo aktu par spēkā neesošu, vai arī atceļot to.

Turklāt, kā vairākos savos spriedumos ir atzinis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, ka atteikums ir negatīvs administratīvs akts, kas neko nemaina personas tiesiskajā stāvoklī un tam nav turpinošas iedarbības. Līdz ar to nav iespējams runāt par atteikuma kā tāda spēka zaudēšanu vai atcelšanu. Atceļot atteikumu, personas tiesiskajā stāvoklī nekas nemainās. Tāpēc arī atteikuma gadījumā pieteikuma priekšmets tiesā ir labvēlīga administratīvā akta izdošana. Ja labvēlīga administratīvā akta izdošana nav iespējama, tad tiesa var vērtēt tikai atteikuma prettiesiskumu *(sk. Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 3.marta spriedumu lietā Nr.SKA-34/2007, 2007.gada 14.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA-255/2007).*

Ievērojot minēto, tiesa secina, ka pieteicēja prasījums ir vērtējams kā pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments tiesu praksē ir atzinis, ka skatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu (Administratīvā procesa likuma 254.pants), tiesai jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. To darot, tiesai jāņem vērā visi būtiskie apstākļi, neatkarīgi no tā, vai negatīvajā administratīvajā aktā, ar kuru atteikts apmierināt pieteicēja prasījumu, šie apstākļi ir norādīti. Administratīvais akts šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Tas izriet no tā, ka šādā gadījumā administratīvā akta (atteikuma izdot labvēlīgu aktu) atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt. (*skat. lietu SKA-415/2006, 17.punkts*).

Tādējādi tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā pastāv labvēlīga administratīvā akta (priekšnoteikumi iespējamā pārkāpuma izpētes lietas ierosināšanai) izdošanas priekšnoteikumi.

[9] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 67.panta ceturtajai daļai, iestāde administratīvo aktu pamato ar Satversmi, likumiem, Ministru kabineta noteikumiem (..), kā arī vispārējiem tiesību principiem. Pamatojumā norāda attiecīgā normatīvā akta pantu, tā daļu, punktu vai apakšpunktu.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 250.panta otrajā daļā noteiktajam, tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā.

Tiesa konstatē, ka atbildētājs Lēmumu pamatojis ar Konkurences likuma 1.panta 1., 6. un 9.punktu, 11.panta pirmo daļu, 13.pantu, kā arī 8.panta pirmās daļas 1.punktu un 23.panta trešo daļu.

[10] Tiesa konstatē sekojošus lietas faktiskos apstākļus.

[10.1] 2007.gada 5.oktobrī atbildētājs saņēma pieteicēja iesniegumu Nr.2/1-578 par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un iespējamu aizliegtās vienošanās esamību Raidorganizāciju asociācija[s] un tās biedru darbībās. (lietas lapa 119-195)

[10.2] Raidorganizāciju asociācija ir reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra biedrību un nodibinājumu reģistrā ar Nr.40008061376, juridiskā adrese - Zaķusalas krastmala 3, Rīgā.

Pieteicējs ir reģistrēts Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra biedrību un nodibinājumu reģistrā ar Nr.40008043690, juridiskā adrese - A.Čaka ielā 97, Rīgā. (lietas lapa 196-199)

[10.3] Raidorganizāciju asociācijas Statūti (lietas lapa 200-209)

[10.4] 2007.gada 24.oktobrī atbildētājs pamatojoties uz Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1.punktu lūdza pieteicējam iesniegt papildus informāciju. (lietas lapa 210)

[10.5] Pieteicēja atbilde uz atbildētāja informācijas pieprasījumu (lietas lapa 211-220)

[10.6] Atbildētāja Lēmums par lietas neierosināšanu (lietas lapa 221-229)

[11] Lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem.

Lietā ir strīds par to, vai pastāv pamats lietas ierosināšanai par Raidorganizāciju asociācijas iespējamo Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1. un 4.punkta un 13.panta 1. un 4.punkta pārkāpumu.

[12] No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka pieteicējs ir mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija atbilstoši Autortiesību likuma nosacījumiem un pieteicēja statūtiem.

Saskaņā ar statūtiem pieteicēja mērķi ir autoru apvienošana autoru tiesību kolektīvā pārvaldījuma realizēšanai saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem un normatīvajiem aktiem, starptautiskajām konvencijām un līgumiem, kuru dalībvalsts ir Latvija; autortiesību aizsardzības sistēmas sakārtošana Latvijas Republikā u.c.

Savukārt Raidorganizāciju asociācija ir biedrība, kuras mērķi saskaņā ar Statūtiem ir nodrošināt raidorganizāciju brīvības un neatkarības programmu veidošanā un izplatīšanā principa īstenošanu, nepieļaut raidorganizāciju monopolizāciju, nodrošināt autora tiesību un visas sabiedrības interešu līdzsvara ievērošanu autordarbu izmantošanā raidorganizāciju programmās u.c.

Statūtos norādītas biedrības metodes mērķu sasniegšanai, t.sk., radio un televīzijas programmu veidošana, kopīga autordarbu izmantošanas tarifu izstrāde u.c.

Saskaņā ar Statūtu 4.1. punktu par Biedrības biedru var kļūt Latvijas Republikā reģistrēti elektroniskie sabiedrības saziņas līdzekļi (televīzijas, radio un citas apraides sistēmas, kas nodarbojas ar programmu veidošanu un izplatīšanu), kuras šajos statūtos noteiktajā kārtībā Biedrībā uzņēmusi kopsapulce.

Latvijas Republikas jurisdikcijā esošo raidorganizāciju veidošanas, reģistrācijas, darbības un uzraudzības kārtību nosaka Radio un televīzijas likums, kura 2.panta 10.punkts nosaka, ka raidorganizācija ir uzņēmums (uzņēmējsabiedrība), kam ir redaktoriska atbildība par programmu izkārtojumu (..), kas veido programmas un veic programmu izplatīšanu, vai nodod tās izplatīšanai trešajām personām

Minētā likuma 2.panta 3.punkts nosaka, ka elektroniskie sabiedrības saziņas līdzekļi ir radio, televīzija, kabeļtelevīzija, kabeļradio (radiotranslācija), satelītradio, satelīttelevīzija, datortelevīzija, teleteksts, radio datu sistēma un citas apraides sistēmas.Turklāt raidorganizācijas darbībai ir nepieciešama Nacionālās radio un televīzijas padomes izsniegta apraides atļauja.

Radio un televīzijas likuma 10.panta pirmā un otrā daļa nosaka, ka apraides tiesības ir tiesības veidot un izplatīt programmu noteiktā raidlaikā un teritorijā.

No minētajām tiesību normām izriet, ka Latvijas Republikā reģistrētās raidorganizacijas ir uzņēmējsabiedrības, kuras var kļūt par Raidorganizāciju asociācijas biedru, ja tās Raidorganizāciju asociācijas Statūtos noteiktajā kārtībā Raidorganizāciju asociācijā uzņēmusi biedrības kopsapulce.

No minētajām tiesību normām tiesa secina, ka katra raidorganizācija ir uzskatāma par atsevišķu tirgus dalībnieku, kas saskaņā ar saņemto apraides atļauju veido vienu vai vairākas individuālās programmas, veic programmu izplatīšanu, vai nodod tās izplatīšanai trešajām personām. Savukārt raidorganizāciju programmu veidošanā tiek izmantoti autoru muzikālie darbi, programmu ietvaros raidot tos ēterā.

[13] Saskaņā ar Autortiesību likuma 15.panta pirmo daļu autoram attiecībā uz sava darba izmantošanu iz vairākas izņēmuma tiesības, t.sk., izplatīt darbu, raidīt darbu, padarīt darbu pieejamu sabiedrībai pa vadiem vai citādā veidā, tādējādi, ka tam var piekļūt individuāli izraudzītā vietā un individuāli izraudzītā laikā, turklāt autoram ir tiesības saņemt atlīdzību par atļauju izmantot savu darbu un par darba izmantošanu (Autortiesību likuma 15.panta ceturtā daļa).

Lai iegūtu autoru darba izmantošanas tiesības, tā izmantotājiem attiecībā uz katru darba izmantošanas veidu un katru darba izmantošanas reizi jāsaņem autortiesību subjekta atļauja. Ir aizliegts izmantot darbus, ja nav saņemta autortiesību subjekta atļauja (Autortiesību likuma 40.panta pirmā daļa).

Saskaņā ar Autortiesību likuma 40.panta trešo daļu, darba izmantotājam pirms darba izmantošanas jānoslēdz licences līgums vai jāsaņem darba izmantošanas licence. Vispārējo licenci izsniedz autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija, un šī licence dod tiesības izmantot visu to autoru darbus, kurus pārstāv šī organizācija (Autortiesību likuma 42.panta ceturtā daļa).

Izvērtējot minētajās tiesību normās minēto, tiesa secina, ka pieteicējs ir autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija, kuru izveidojuši autori, un kura izsniedz vispārējās licences (slēdz licences līgumus) visu to autoru vārdā, kuru intereses tā pārstāv. Lai izmantotu savu programmu veidošanā muzikālos darbus un

raidītu tos ēterā, raidorganizācijām ir jāsaņem autoru atļauja jeb jāslēdz licences līgums ar pieteicēju.

Turklāt mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījumu Latvijā saskaņā ar Autortiesību likuma 63.panta sesto daļu var veikt tikai viena mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija.

[14] Konkurences likuma 1.panta 9.punktā noteikts, ka par tirgus dalībnieku ir uzskatāma jebkura persona, kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci Latvijas teritorijā.

Savukārt šī panta 6.punktā noteikts, ka konkurence ir pastāvoša vai potenciāla ekonomiskā (saimnieciskā) sāncensība starp diviem vai vairākiem tirgus dalībniekiem konkrētajā tirgū.

No minētajām tiesību normām tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā pieteicējs un Raidorganizāciju asociācijas biedri nav uzskatāmi par savstarpējiem konkurentiem, jo starp tiem nepastāv sāncensība konkrētajā tirgū (vispārējo licenču izsniegšanas tirgū autoru muzikālo darbu izmantošanai raidīšanai ēterā raidorganizāciju programmās Latvijas ģeogrāfiskajā teritorijā).

Raidorganizācija, saņemot Nacionālās radio un televīzijas padomes piešķirto apraides atļauju, iegūst tiesības veidot un izplatīt programmu noteiktā raidlaikā un teritorijā, tādējādi šajā pašā teritorijā un raidlaikā konkurējot ar citām raidorganizācijām, proti, konkurence veidojas pašu raidorganizāciju starpā noteiktā ģeogrāfiskā teritorijā un diennakts laikā.

[15] Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 1.punktu dominējošais stāvoklis ir tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šā dalībnieka vai šo dalībnieku tirgus daļa šajā tirgū ir vismaz 40 procentu un šis dalībnieks vai šie dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem vai patērētājiem.

No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka Raidorganizāciju asociācijā ir apvienojušās neatkarīgas, savstarpēji konkurējošas, komercsabiedrības, tomēr ne no pieteicēja sniegtajiem paskaidrojumiem, ne citas lietā esošās informācijas tiesa nekonstatē, ka Raidorganizāciju asociācijas biedri atrastos dominējošā stāvoklī atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 1.punktam, līdz ar ko nav konstatējams Konkurences likuma 13.pantā paredzētais dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpums.

Turklāt, tiesa konstatē, ka tieši pats pieteicējs atrodas dominējošā stāvoklī vispārējo licenču izsniegšanas (mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma) tirgū.

Saskaņā ar Autortiesību likumā noteikto mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījumu Latvijā var veikt tikai viena organizācija, tātad vispārējo licenču izsniegšanu Latvijā var veikt tikai pieteicējs, tādējādi faktiski atrodoties monopolstāvoklī iepriekš minētajā konkrētajā tirgū.

Savukārt raidorganizācijām nav aizliegts realizēt savu interešu pārstāvību ar Raidorganizāciju asociācijas starpniecību, bet ir aizliegts saskaņot konkurējošas darbības savā starpā.

Izvērtējot pieteicēja sniegto informāciju kopsakarā ar lietā esošajiem materiāliem, tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā nav pamata uzskatīt, ka raidorganizācijas savu interešu pārstāvību ir realizējušas aizliegtā veidā.

[16] Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikts, ka ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā.

Izvērtējot Raidorganizāciju asociācijā ietilpstošo raidorganizāciju darbības, neslēdzot licences līgumus un vedot pārrunas ar pieteicēju par autoru muzikālo darbu raidīšanu ēterā, tiesa atzīst par pamatotu atbildētāja secinājumu, ka šī darbības nesatur Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pazīmes.

[17] No lietas materiāliem izriet, ka ar nelieliem izņēmumiem licences līgumi pašlaik netiek slēgti un puses vēršas tiesā, kas saskaņā ar Autortiesību likuma 41.panta trešo daļu strīdus gadījumos nosaka atlīdzības lielumu licences līgumā pēc saviem ieskatiem.

Tādējādi, tiesas ieskatā, raidorganizāciju interešu pārstāvība nesatur mērķi vai sekas, kas saistītas ar konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu, jo atlīdzības lieluma fiksēšana, pusēm strīdu izskatot tiesā, nav no tām atkarīga.

Turklāt lietas faktiskie apstākļi norāda, ka pieteicējs raidorganizācijām piedāvā vienādus tarifus, ja mūzikas daudzums programmā un citi nosacījumi, no kuriem atkarīgs autoratlīdzības tarifa apmērs, šīm raidorganizācijām ir vienādi.

Tādējādi nav iespējama konkurence raidorganizāciju starpā par labākiem (izdevīgākiem) licences līguma nosacījumiem, kas norāda arī uz karteļa veidošanās neiespējamību šajā gadījumā.

[18] Izvērtējot labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumus, tiesa konstatē, ka Konkurences likuma 23.panta ceturtā prim daļa (*spēkā ar 2008.gada 16.aprīli*) nosaka, ka Konkurences padome neierosina lietu, ja iesniegumā ietvertā un nepieciešamības gadījumā papildus iegūtā informācija nesatur ziņas par nodarījumu, kam ir šī likuma pārkāpuma sastāva pazīmes.

Tādējādi, nekonstatējot Raidorganizāciju asociācijas un tās biedru dominējošo stāvokli, kā arī nekonstatējot konkrēto tirgus dalībnieku aizliegtas vienošanās pazīmes, kas varētu tikt interpretētas kā Konkurences likuma 11.panta 1. un 4.punkta un 13.panta 1. un 4.punkta pārkāpumi, tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā nepastāv pamats lietas par iespējamo minēto tiesību normu pārkāpšanu ierosināšanai.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā nav konstatējami priekšnoteikumu labvēlīga administratīvā akta izdošanai, kā to ir vēlējies pieteicējs, tādējādi pieteicēja pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir noraidāms.

[19] Tiesas ieskatā par pamatotu ir atzīstams atbildētāja arguments, ka atbildētāja kompetencē nav izvērtēt faktu, ka autoru darbi tiek izmantoti bez licences (autora piekrišanas).

Izvērtējot pieteicēja sniegto informāciju un autortiesību tiesisko regulējumu, tiesa secina, ka Autortiesību likums paredz civiltiesisko atbildību par autoru darbu izmantošanu bez autora vai mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas

izsniegtas atļaujas (licences), turklāt atbildība par autortiesību pārkāpumu paredzēta arī Krimināllikuma 148.pantā.

Tādējādi tiesa atzīst par pamatotu atbildētāja argumentu, ka Konkurences likums šajā gadījumā nav pareizais tiesiskais instruments, ar kura palīdzību varētu tikt atrisināta konkrētā tiesiskā situācija.

[20] Tādējādi, ņemot vērā konstatētos apstākļus un juridiskos apsvērumus, tiesa secina, ka izskatāmajā lietā nepastāv priekšnoteikumi labvēlīgā administratīvā akta izdošanai, proti, nepastāv priekšnoteikumi lietas ierosināšanai pret Raidorganizāciju asociāciju, jo uz konkurences noteikumu pārkāpumu vērstas darbības Raidorganizāciju asociācijas un tās biedru rīcībā nav konstatētas.

Līdz ar to, tiesa secina, ka pārsūdzētais Lēmums ir tiesisks un pamatots, jo atbildētājs ir pienācīgi nodibinājis lietas faktiskos apstākļus, un devis tiem pareizu juridisku novērtējumu.

Tādējādi tiesa atzīst, ka atbildētāja Lēmums ir atstājams spēkā, bet pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

Noraidīt biedrības „Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas autoru apvienība" pieteikumu par Konkurences padomes 2007.gada 31.oktobra lēmuma Nr.145 (protokols Nr.61, 4§) atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu.

Tiesas spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Spriedums sastādīts un parakstīts 2008.gada 10.septembrī.

Tiesnese /paraksts/ I.Petrovska

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnese_____I.Petrovska

Rīgā, 2008.gada 10.septembrī.